

“Trästad” ved Vättern

På vårparten ønsket vi å tilbringe noen dager ved Vättern, en av Sveriges største innsjøer. Tett på den ligger småbyen Hjo, som flere av våre venner har anbefalt. Vi fant hjemmesidene til Hjo camping, og plassen så ut til egne seg godt som base for utflukter med sykler i omegnen.

Tekst Torodd Lie

■ Via nettet fant vi ut at Hjo lenge har blitt kalt for "Trästad vid Vättern". Byen ble i 1990 belønnet med kulturarvorganisasjonen Europa Nostras medalje, for kommunens vilje og evne til å bevare de gamle trehusmiljøene i byen. Hjo er en av tre byer i Sverige som har lov til å benytte betegnelsen Trästad.

Innosjert

Med dette i bakhodet plottet vi inn adressen på GPSen, og noen timer senere hadde vi sjekket inn på Hjo camping, hvor vi fant oss en plass med utsikt over Vättern. Etter en bedre middag, gikk vi oss en kveldstur og fant en eng med hvitveis mellom campingplassen og Stadsparken. På en benk med utsikt over innsjøen kunne vi nyte duften av vår i luften, mens solen ga månen plass på himmelhvelvingen.

Neste formiddag syklet vi inn til byen, med forventninger om å kunne se noen av de

mange flott bevarte trehusene som finnes her - og vi ble absolutt ikke skuffet.

Imidlertid er det et paradoks at enkelte av husene ved nærmere inspeksjon tilsynelatende er murhus. Et lite skilt på et slikt hus like ved den gamle brannstasjonen, oppklarte mysteriet. Det kunne fortelle at dette opprinnelig hadde vært et trehus, men i en periode ble det ansett som mer "ståndsmeisigt" å bygge murhus enn trehus. For mange ble da løsningen å legge et lag med murpuss utenpå trekledningen til de gamle husene. Dette hevet statusen, samtidig som det minsket risikoen for at branner kunne spre seg mellom trehusene, stod det å lese på skiltet. Nytte og forfengelighet i skjønn forening må man kunne si om dette tiltaket. Stadsarkitekt P.G. Ylander kunne fortelle at denne formen for fasaderenoveringen kalles revetering og er en gammel fransk teknikk som man gjenopptok i Sverige og deretter Hjo på 1800-tallet.

Med ryggen til

Der vi ruslet rundt i gatene, undret vi oss

over at byen liksom har vendt ryggen mot Vättern, men vi oppdaget at de fleste husene hadde en liten hageflekk ut mot sjøen, og den idylliske kyststien langs Vätterns strand. Skjønt flere av de gamle handelshusene hadde egne brygger ut til sjøen, og var dermed selvhjulpne for lasting og lossing av sine skuter.

Vi fulgte Hamngatan fra Torget og fant havnen mellom det ærverdige Hotel Royal og det moderne konferansehotellet Bellevue. Nede i havnen nøt vi en avslappende stund i solveggen.

– Her bruker det å være et yrende liv med båter og badegjester om sommeren, fortalte en forbipasserende, mens vi så at havnens mange serveringssteder liksom våknet til liv i vårsolen. Tett på havnen ligger også Stadsbadet, som er et flott badeanlegg med gratis inngang for alle besøkende. Den nitidige restaurerte dampbåten Trafik har sin faste plass ved bryggen, hvorfra den seiler til Visningsøy og Vadstena. På enkelte sommerkvelder tilbys turer med Ångbåtjazz ute på Vättern.

Hic jacet otium

Som oftest har et stedsnavn sin naturlige opprinnelse, skjønt for Hjo er ikke bakgrunnen helt innlysende for oss moderne mennesker. På en liten plakett nede i havnen, fant jeg den mest populære forklaringen på det korte bynavnet, og bakgrunnen er visstnok som følger:

For mange år siden, skal noen munkere på pilegrimsreise ha blitt overrasket av storm og uvær ute på Vättern, under sin retur fra Vadstena. Den strabasjose ferden endte på stranden inne ved et beskjedent fiskeleie som ingen lenger husker navnet på.

Etter endelig å ha kommet i ly for uværet, skal en av munkene ha utbrutt på latin: Hic jacet otium. Uttrykket skal visstnok bety noe sånt som at: Her råder fred og ro. Dette ble forkortet til HJO, så stedsnavnet er altså basert på initialene for et latinsk uttrykk som en munk kom med, i takksigelse etter å ha overlevd en overhending storm ute på Vättern.

Det er ikke alle som fester lit til denne myten, heller ikke turistkontoret i Hjo føler

seg sikre på at den er korrekt, men på den annen side var det ingen der som visste hva fiskeleiet opprinnelig het, heller. I og med at det står Hjo på alle kart og veiskilt, er vi prisgitt myten angående opprinnelsen. Og selv om myten ikke er helt troverdig, er den i alle fall en god anekdote.

På to hjul

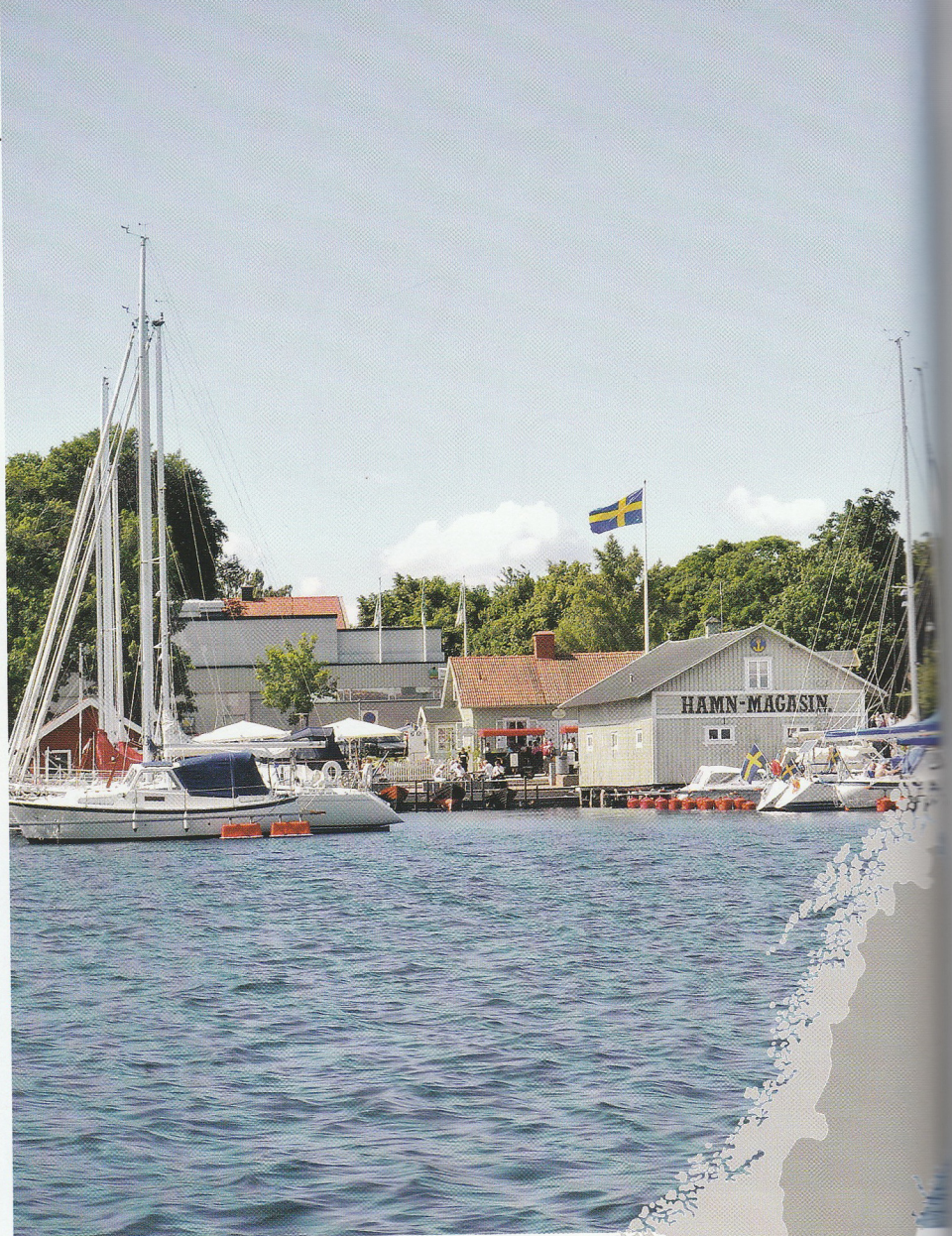
Sykkelstien fra sentrum til Hjo camping går gjennom Stadsparken og det gamle villastrøket med trehus, videre forbi det fordums Hjo Vattenkuranstalt som hadde sin storhetstid tidlig på 1900-tallet. Den vokste frem etter at Hjo ble bedre tilgjengelig via en smalsporet jernbane.

På den tiden flanerte godt bemedlede besøkere stiene i parken, hvor de spilte krokett og tennis, før de nøt gourmetmat på restaurant Bellevue.

Vi syklet videre tilbake til campingen, som også holder en meget høy standard, med fine servicehus og romslige plasser for campinggjester. Enten i bobil, vogn eller telt. Godt fornøyde med plassens nære kontakt til Vättern, slappet vi av resten av ettermiddagen, før vi hentet frem grillen for å nyte denne late stemningen som Hjo hadde smittet oss med.

Dagen etter syklet vi inn til torget, og spiste lunsj på kaféen Vete och Råg, som er kombinert bakeri, konditori og kunsthandel. Innehaveren, Erkki Rautio, kunne fortelle at han er både maler og litograf. Mye av hans kunst som henger på veggene i lokalet er til salgs. Artig å vite at det flotte bildet vi hadde hvilt blikket på under kafébesøket kunne bli vårt om vi la inn et bud innehaveren ville akseptere.

Vi ble et par dager i Hjo, men kunne gjerne ha blitt der lengre og ruslet rundt i butikker, gått på kunstutstillinger og fått med oss påskekonserter i kirken, som vi hørte koret øve til da vi passerte utenfor. Men alt til sin tid, og det er dette som er det fine med bobil: Man trenger ikke oppleve alt med det samme. Det er fint å ha sonder litt før neste gang man besøker et koselig sted. Hjo er et slikt trivelig sted vi gjerne vender tilbake til.

Innenlands kystmiljø ved Vättern.

fakta

HJO

- Antall innbyggere ca. 8.800 (i 2013).
- Antas grunnlagt i 1413 (nevnt i Erik av Pommerns skattebok).
- Byprivilegier i løpet av 1400-tallet.
- Smalsporet jernbaneforbindelse i 1873 (nedlagt 1961).
- Vattenkuranstalten etablert i 1878.

Mere nyttig informasjon:

- Bobilparkering Stampens Kvarn: www.vastsverige.com/sv/hjo/products/189270/Stellplatz-hos-Stampens-Kvarn/
- Bobilparkering Tupp och Höna: www.vastsverige.com/sv/hjo/products/189457/Tupp-och-Hona-Stallplats/
- Bobilparkering Hjo Camping: www.vastsverige.com/sv/hjo/products/45929/Hjo-Camping-trestjarnig-camping/
- Campingvognutleie: www.vastsverige.com/sv/hjo/products/196059/Hjo-Husvagnsuthyrning/
- Generelt om bobilparkering: www.vastsverige.com/sv/hjo/products/116881/Parkering-for-husbil/
- Informasjon om Hjo: www.hjo.se/
- Campingplass: www.hjocamping.se/ : 58°18'36.1 N - 14°18'19.4 E

